

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ - ୨)

108 Upanishad (Vol – 2)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ୍ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଣ୍ଡିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ଯୋଗରୂପାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂକ୍ଷ୍ମ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ସାମାନ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Minor Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ନିରାଲମ୍ବ ଉପନିଷଦ

(Niraalambopanisat / Niraalamba Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋଡ଼ାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷତ୍ / ନିରାଲମ୍ବ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷତ୍ ॥

ୟତ୍ରାଲମ୍ବାଲମ୍ବିଭାବୋ ବିଦ୍ୟାତେ ନ କଦାଚନ ।
ଜ୍ଞବିଜ୍ଞସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାଲମ୍ବଂ ନିରାଲମ୍ବଂ ହରିଂ ଭଜେ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ ଗୁରବେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମୂର୍ତ୍ତୟେ ।
ନିଷ୍ପପଞ୍ଚାୟ ଶାନ୍ତାୟ ନିରାଲମ୍ବାୟ ତେଜସେ ॥

ନିରାଲମ୍ବଂ ସମାଗ୍ରିତ୍ୟ ସାଲମ୍ବଂ ବିଜହାତି ଯଃ ।
ସ ସଂନ୍ୟାସୀ ଚ ଯୋଗୀ ଚ କୈବଲ୍ୟଂ ପଦମଶ୍ରୁତେ ।
ଏଷାମଜ୍ଞାନଜନ୍ମନାଂ ସମସ୍ତାରିଷ୍ଟଶାନ୍ତୟେ ।
ୟଦ୍ୟଦ୍ବୋଦ୍ଧବ୍ୟମଖିଲଂ ତଦାଶଙ୍କ୍ୟ ବ୍ରବୀମ୍ୟହମ୍ ॥

କିଂ ବ୍ରହ୍ମ । କ ଇଶ୍ଵରଃ । କୋ ଜୀବଃ । କା ପ୍ରକୃତିଃ ।
କଃ ପରମାତ୍ମା । କୋ ବ୍ରହ୍ମା । କୋ ବିଷ୍ଣୁଃ । କୋ ରୁଦ୍ରଃ ।
କ ଇନ୍ଦ୍ରଃ । କଃ ଶମନଃ । କଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ । କଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ ।
କେ ସୁରାଃ । କେ ଅସୁରାଃ । କେ ପିଶାଚାଃ । କେ ମନୁଷ୍ୟାଃ ।
କାଃ ପ୍ରିୟଃ । କେ ପଶୁଦୟଃ । କିଂ ସ୍ଥାବରମ୍ ।
କେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦୟଃ । କା ଜାତିଃ । କିଂ କର୍ମ । କିମକର୍ମ ।
କିଂ ଜ୍ଞାନମ୍ । କିମଜ୍ଞାନମ୍ । କିଂ ସୁଖମ୍ । କିଂ ଦୁଃଖମ୍ ।

କଃ ସ୍ବର୍ଗଃ । କୋ ନରକଃ । କୋ ବନ୍ଧଃ । କୋ ମୋକ୍ଷଃ ।
 କ ଉପାସ୍ୟଃ । କଃ ଶିଷ୍ୟଃ । କୋ ବିଦ୍ବାନ୍ । କୋ ମୂଢ଼ଃ ।
 କିମାସୁରମ୍ । କିଂ ତପଃ । କିଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
 କିଂ ଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ । କିମଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ । କଃ ସଂନ୍ୟାସୀତ୍ୟାହଶଙ୍ଖ୍ୟାହ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
 ସ ହୋବାତ ମହଦହଙ୍ଗାରପୃଥିବ୍ୟପ୍ରେଜୋବାୟାକାଶତ୍ସେନ ବୃହଦ୍ରୂପେଶାଶ୍ଚକୋଶେନ
 କର୍ମଜ୍ଞାନାର୍ଥରୂପତୟା ଭାସମାନମଦ୍ବିତୀୟମଶିଲୋପାଧିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ
 ତତ୍ସକଲଶକ୍ଷ୍ମ୍ୟପବଂହିତମନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତଂ ନିର୍ଗୁଣମିତ୍ୟାଦିବାଚ୍ୟମନିର୍ବାଚ୍ୟଂ
 ଚୈତନ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ॥ ଇଶ୍ବର ଇତି ଚ ॥

ବ୍ରହ୍ମେବ ସ୍ବଶକ୍ତିଂ ପ୍ରକୃତ୍ୟଭିଧେୟାମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଲୋକାନ୍ସୃଷ୍ଟା ପ୍ରବିଶ୍ୟାନ୍ତର୍ଯ୍ୟମିତ୍ସେନ
 ବ୍ରହ୍ମାଦୀନାଂ ବୁଦ୍ଧାଦିୟନିୟନ୍ତୃତ୍ବାଦୀଶ୍ବରଃ ଜୀବ ଇତି ଚ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁଶାନେନ୍ଦ୍ରାଦୀନାଂ
 ନାମରୂପଦ୍ବାରା ସ୍ଥୂଲୋଽହମିତି ମିଥ୍ୟାଧ୍ୟାସବଶାଦ୍ଭୀବଃ ।
 ସୋଽହମେକୋଽପି ଦେହାରମ୍ଭକଭେଦବଶାଦ୍ବହୁଜୀବଃ ।
 ପ୍ରକୃତିରିତି ଚ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସକାଶାନ୍ନାନାବିଚିତ୍ରଜଗନ୍ନିର୍ମାଣସାମାର୍ଥ୍ୟବୁଦ୍ଧିରୂପା
 ବ୍ରହ୍ମଶକ୍ତିରେବ ପ୍ରକୃତିଃ ।
 ପରମାତ୍ମେତି ଚ ଦେହାଦେଃ ପରତରତ୍ତ୍ବ-ବ୍ରାହ୍ମେବ ପରମାତ୍ମା ସ ବ୍ରହ୍ମା ସ ବିଷ୍ଣୁଃ
 ସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଶମନଃ ସ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତେ ସୁରାସ୍ତେ ଅସୁରାସ୍ତେ ପିଶାଚାସ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟାସ୍ତାଃ
 ସ୍ତ୍ରିୟସ୍ତେ ପଶ୍ଯାଦୟସ୍ତତ୍ସ୍ଥାବରଂ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦୟଃ ।
 ସର୍ବଂ ଖଲ୍ଲିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ନେହ ନାନାସ୍ତି କିଂଚନ ।
 ଜାତିରିତି ଚ ।
 ନ ଚର୍ମଣୋ ନ ରକ୍ତସ୍ୟ ନ ମାଂସସ୍ୟ ନ ତାସ୍ମିନଃ ।
 ନ ଜାତିରାତ୍ମନୋ ଜାତିର୍ବ୍ୟବହାରପ୍ରକଲ୍ପିତା ।
 କର୍ମେତି ଚ କ୍ରିୟମାଣେନ୍ଦ୍ରିୟୈଃ କର୍ମଣ୍ୟହଂ କରୋମୀତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମନିଷ୍ପତୟା କୃତଂ କର୍ମେବ କର୍ମ ।
 ଅକର୍ମେତି ଚ କର୍ତ୍ତୃତ୍ବଭୋକ୍ତୃତ୍ବାଦ୍ୟହଂକାରତୟା ବନ୍ଧରୂପଂ ଜନ୍ମାଦିକାରଣଂ
 ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକୟାଗବ୍ରତତପୋଦାନାଦିଷୁ ଫଳାଭିସଂଧାନଂ ଯତ୍ନଦକର୍ମ ।

ଜ୍ଞାନମିତି ଚ ଦେହେନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହସ୍ତଦ୍-ଗୁରୁପାସନଶ୍ରବଣମନନନିଦିଧ୍ୟାସନୈର୍ଯ୍ୟାସଦୃଶ୍ୟସ୍ପର୍ଶସ୍ପରୁପଂ
ସର୍ବାନ୍ତରସ୍ତଂ ସର୍ବସମଂ ଘଟପଟାଦିପଦାର୍ଥମିବାବିକାରଂ ବିକାରେଷୁ ଚୈତନ୍ୟଂ ବିନା କିଞ୍ଚିନ୍ନାସ୍ତୀତି
ସାକ୍ଷାତ୍ତାରାନ୍ତରାଭବୋ ଜ୍ଞାନମ୍ ।

ଅଜ୍ଞାନମିତି ଚ ରଜ୍ଞୋ ସର୍ପଭ୍ରାନ୍ତିରିବାଦ୍ବିତୀୟେ ସର୍ବାନ୍ତୁସ୍ତ୍ୟୁତେ ସର୍ବମୟେ
ବ୍ରହ୍ମଣି ଦେବତିର୍ଯ୍ୟତ୍-ନରସ୍ତ୍ରୀବରସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମବନ୍ଧମୋକ୍ଷୋପାଧିନାନାତ୍ମଭେଦକଲ୍ଲିତଂ
ଜ୍ଞାନମଜ୍ଞାନମ୍ ।

ସୁଖମିତି ଚ ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦସ୍ପରୁପଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱାନନ୍ଦରୂପା ଯା ସ୍ଥିତିଃ ସୈବ ସୁଖମ୍ ।

ଦୁଃଖମିତି ଅନାତ୍ମରୂପଃ ବିଷୟସଂକଳ୍ପ ଏବ ଦୁଃଖମ୍ ।

ସ୍ୱର୍ଗ ଇତି ଚ ସମ୍ରଂସର୍ଗଃ ସ୍ୱର୍ଗଃ ।

ନରକ ଇତି ଚ ଅସମ୍ରଂସାରବିଷୟଜନସଂସର୍ଗ ଏବ ନରକଃ ।

ବନ୍ଧ ଇତି ଚ ଅନାଦ୍ୟବିଦ୍ୟାବାସନୟା ଜାତୋଽହମିତ୍ୟାଦିସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ପିତୃମାତୃସହୋଦରଦାରାପତ୍ୟଗୃହାରାମକ୍ଷେତ୍ରମମତାସଂସାରାବରଣସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଦ୍ୟହଂକାରସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ଅଶିମାଦ୍ୟଶ୍ଚୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଶାସିଦ୍ଧସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ଦେବମନୁଷ୍ୟାଦ୍ୟୁପାସନାକାମସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଧର୍ମକର୍ମସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ଆଜ୍ଞାଭୟସଂଶୟାତ୍ମଗୁଣସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ୟାଗବ୍ରତତପୋଦାନବିଧିବିଧାନଜ୍ଞାନସଂଭବୋ ବନ୍ଧଃ ।

କେବଲମୋକ୍ଷାପେକ୍ଷାସଂକଳ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ସଂକଳ୍ପମାତ୍ରସଂଭବୋ ବନ୍ଧଃ ।

ମୋକ୍ଷ ଇତି ଚ

ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟବସ୍ତୁବିଚାରାଦନିତ୍ୟସଂସାରସୁଖଦୁଃଖବିଷୟସମସ୍ତକ୍ଷେତ୍ରମମତାବନ୍ଧକ୍ଷୟୋ ମୋକ୍ଷଃ ।

ଉପାସ୍ୟ ଇତି ଚ ସର୍ବଶରୀରସ୍ଥଚୈତନ୍ୟବ୍ରହ୍ମପ୍ରାପକୋ ଗୁରୁରୂପାସ୍ୟଃ ।

ଶିଷ୍ୟ ଇତି ଚ ବିଦ୍ୟାଧିପ୍ତପ୍ରପଞ୍ଚାବଗାହିତଜ୍ଞାନାବଶିଷ୍ଟଂ ବ୍ରହ୍ମେବ ଶିଷ୍ୟଃ ।
ବିଦ୍ବାନିତି ଚ ସର୍ବାନ୍ତରସ୍ତସ୍ତସ୍ୟବିଦ୍ବଦବିଦ୍ବଦାନ୍ ।
ମୁଦ ଇତି ଚ କର୍ତ୍ତୃତ୍ବାଦ୍ୟହଂକାରଭାବାରୁଦୋ ମୁଦଃ ।
ଆସୁରମିତି ଚ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁଶାନେନ୍ଦ୍ରାଦୀନାମୈଶ୍ବର୍ଯ୍ୟକାମନୟା ନିରଶନଜପାଗ୍ନିହୋତ୍ରାଦିଷ୍ଟକ୍ରାନ୍ତାନଂ
ସଂତାପୟତି ଚାତ୍ୟୁଗ୍ରରାଗଦ୍ବେଷବିହିଂସାଦମ୍ବାଦ୍ୟପେକ୍ଷିତଂ ତପ ଆସୁରମ୍ ।
ତପ ଇତି ଚ ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟଂ ଜଗନ୍ନିଧ୍ୟେତ୍ୟପରୋକ୍ଷଜ୍ଞାନାଗ୍ନିନା
ବ୍ରହ୍ମାଦୈଶ୍ବର୍ଯ୍ୟଶାସିଜସଂକଳ୍ପବୀଜସଂତାପଂ ତପଃ ।
ପରମଂ ପଦମିତି ଚ ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟାଦ୍ୟନ୍ତଃକରଣଗୁଣାଦେଃ ପରତରଂ
ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦମୟଂ ନିତ୍ୟମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାନଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ଗ୍ରାହ୍ୟମିତି ଚ ଦେଶକାଲବସ୍ତୁପରିଚ୍ଛେଦରାହିତ୍ୟଚିନ୍ତାତ୍ରସ୍ବରୂପଂ ଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ ।
ଅଗ୍ରାହ୍ୟମିତି ଚ ସ୍ବସ୍ବରୂପବ୍ୟତିରିକ୍ତମାୟାମୟରୂଢ଼ାଦ୍ରିୟଗୋଚରଜଗତ୍ସତ୍ୟତ୍ବଚିନ୍ତନମଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ ।
ସଂନ୍ୟାସୀତି ଚ ସର୍ବଧର୍ମାନ୍ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ନିର୍ମମୋ ନିରହଂକାରୋ ଭୃତ୍ବା ବ୍ରହ୍ମେଷ୍ଟଂ
ଶରଣମୁପଗମ୍ୟ ତତ୍ତ୍ବମସି ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ସର୍ବଂ ଖଲ୍ଲିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ନେହ ନାନାସ୍ତି
କିଂଚନେତ୍ୟାଦିମହାବାକ୍ୟାର୍ଥାନୁଭବଜ୍ଞାନାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେବାହମସ୍ମୀତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ
ନିର୍ବିକଳ୍ପସମାଧିନା ସ୍ବତନ୍ତ୍ରୋ ଯତିଶ୍ଚରତି ସ ସଂନ୍ୟାସୀ ସ ମୁକ୍ତଃ ସ ପୂଜ୍ୟଃ ସ
ଯୋଗୀ ସ ପରମହଂସଃ ସୋଽବଧୂତଃ ସ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।
ଇଦଂ ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷଦଂ ଯୋଃଧୀତେ ଗୁର୍ବନ୍ନୁଗ୍ରହତଃ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ ପୁନର୍ନାଭିଜାୟତେ ପୁନର୍ନାଭିଜାୟତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥
ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥ ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

